

DEBRECENI EGYETEM
TERMÉSZETTUDOMÁNYI ÉS TECHNOLÓGIAI KAR
FÖLDTUDOMÁNYI INTÉZET
TÁRSADALOMFÖLDRAJZI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI TANSZÉK

Merre tart a földrajzoktatás? – A közoktatási földrajzi tartalmak átalakulása

Jász Erzsébet
Földrajz-történelem tanár szak, III. MSc

Dr. Teperics Károly, PhD
Egyetemi adjunktus
Témavezető

2014. november 28.

1. Felhasznált irodalom

- Babbie, Earl R. 2003. *A társadalomtudományi kutatás módszertana*. Balassi Kiadó. Budapest.
- Boros László 1985. Földrajztanításunk gondjai. *Földrajztanítás* XXVIII/ 5: 154-155.
- Chrappán Magdolna 2014: Tantervi szabályozás és intézményi implementáció. *Educatio* 2014/I: 26–35.
- Császár Zsuzsa 2001. Kerettanterv szemléletváltással. *Acta Paedagogica* 1. 1: 2-7.
- Homoki Erika – Sütő László 2011. A Földrajz tantárgy megítélése. A hétköznapi földrajzelemek vizsgálata egy felmérés tükrében. *Földrajzi közlemények* 135/ 2: 135-145.
- Horváth Zsuzsanna 1998. Háló és labirintus. *Educatio* 1998/IV. pp. 641-656.
- Horváth Zsuzsanna – Lukács Judit 2005. A kétszintű érettségi vizsga. *Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet*.
<http://www.ofi.hu/tudastar/ketszintu-erettsegi> (2014. szeptember 25.)
- Horváth Zsuzsanna – Lukács Judit 2009. A megvalósult vizsga. *Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet*.
<http://www.ofi.hu/tudastar/erettsegi/uj-erettsegi/megvalosult-vizsga>
(2014. szeptember 25.)
- Kelemen Elemér 1994. Tantervpolitika, tantervkészítés a 19-20. században. *Educatio* 1994/III: 389-404.
- Kerber Zoltán 2007. Vita a NAT 2003 felülvizsgálatáról. *Új Pedagógiai Szemle*. 57/ 5: 31-43.
- Kormány Gyula 1979. A Magyar Tanácsköztársaság népiskolai földrajzi tantervezete. *Földrajztanítás* XXII/ 3: 65-69.
- Köves József 1985. Az általános iskolai földrajztanítás 40 évének eredményei, problémái, emlékei. *Földrajztanítás* XXVIII/ 3: 65-75.
- Makádi Mariann 2004. NAT-tól NAT-ig a kerettanterveken át (A tantervi változások hatása földrajzoktatásra). *Iskolakultúra* 2004/11: 98-109.
- Makádi Mariann 2005. *Földönjáró - Módszertani kézikönyv I.* Stiefel – Eurocart Kft. Budapest.
- Mészáros István – Németh András – Pukánszky Béla 2005. *Bevezetés a pedagógia és az iskoláztatás történetébe*. Osiris Kiadó. Budapest.
- Országos Pedagógiai Intézet Földrajz Tanszéke 1974. A földrajztanítás területén bevezetett módosítások tapasztalatai. *Földrajztanítás* XVII/ 4: 97-105.

- Probáld Ferenc 1999. A földrajztanítás Magyarországon. – In: Ütőné Visi J. (szerk.): *Vizsgatárgyak, vizsgamodellek II.* OKI, Budapest. 11-34.
- Probáld Ferenc 2004. A földrajz helye a hazai oktatási rendszerben. *Iskolakultúra* 2004/11: 78-83.
- Probáld Ferenc – Ütőné Visi Judit 2012: A regionális földrajz tanítása a gimnáziumban. *Iskolakultúra* 2012/3: 96-104.
- Probáld Ferenc – Ütőné Visi Judit 2013. *Földrajz 10. Regionális földrajz.* Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. Budapest.
- Probáld Ferenc – Ütőné Visi Judit 2013. *Tanmenetjavaslat a Földrajz 10. Regionális földrajz című tankönyvhöz.* Nemzedékek Tudása Tankönyvkiadó. Budapest.
- Sáska Géza 1990. Vizsgák és vizsgálatok. Konceptiók a nyolcvanas évek fordulóján Magyarországon. In: Sáska Géza – Vidákovich Tibor (szerk.) *Tanterv vagy vizsga?* Edukáció. Budapest.
- Teperics Károly 2011. Korszerű társadalom-földrajzi ismeretek a földrajzoktatásban. *Földrajzi Közlemények* 135/ 2: 147-155.
- Udvarhelyi Károly – Göcsei István 1973. *Az alsó – és középfokú földrajztanítás története Magyarországon.* Tankönyvkiadó Vállalat. Budapest.
- Ütőné Visi Judit 1999. Földrajztanításunk egy felmérés tükrében. In: Ütőné Visi J. (szerk.) *Vizsgatárgyak, vizsgamodellek II.* OKI. Budapest. 79-112.
- Ütőné Visi Judit 2004. A kétszintű érettségi tantárgyi vonatkozásai. *Iskolakultúra* 11: 89-98.
- Ütőné Visi Judit 2009. A földrajz tantárgy helyzete és fejlesztési feladatai. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet. <http://www.ofi.hu/tudastar/tantargyak-helyzete/foldrajz-tantargy> (2014. október 20.)
- Ütőné Visi Judit 2011. Helyzetkép és lehetőség – A földrajzoktatásról egy felmérés tükrében. *Földrajzi Közlemények* 135/ 2: 115-123.
- Vass Vilmos 2008. A Nemzeti alaptanterv implementációja. http://www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/nat_implement_090702.pdf (2014. október 20.)
- Publikus érettségi statisztikák 2006-2014. <https://www.ketszintu.hu/publicstat.php> (2014. október 20.)
- 130/1995. (X. 26.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99500130.KOR (2014. október 20.)
- 28/2000. (IX. 21.) OM rendelet a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

http://www.complex.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0000028.OM&kif=feln%F5ttk%Epz%E9s (2014. október 20.)

243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

http://www.nefmi.gov.hu/letolt/kozokt/nat_070926.pdf (2014. október 20.)

10/2003. (IV. 28.) OM rendelet a kerettantervek kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 28/2000 (IX. 21.) OM rendelet módosításáról

<http://www.nefmi.gov.hu/kozoktatas/tantervek/oktatasi-miniszter-10> (2014. október 20.)

202/2007. (VII. 31.) Korm. rendelet a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. (XII. 17.) Korm. rendelet módosításáról

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0700202.KOR (2014. október 20.)

2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100190.TV (2014. október 20.)

110/2012. (VI. 4.) Korm. rendelethez a Nemzeti alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról

http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1200110.KOR (2014. október 20.)

Az érettségi vizsga vizsgaszabályzatának kiadásáról szóló 100/1997. (VI. 13.) Korm. rendelet 2012. évi módosítása

http://www.budapestedu.hu/data/cms149281/MK2012_65_erettsegi_torveny.pdf

(2014. szeptember 10.)

A kerettantervek kiadásáról és jóváhagyásáról szóló EMMI rendelet

<http://www.ofi.hu/kerettanterv-2012/kerettantervek> (2014. október 25.)

Tanmenetjavaslat a 16130 Lakóhelyünk, a Föld című tankönyvhöz

<http://www.ntk.hu/cikk/ntkshop/16130> (2014. november 15.)

1. melléklet a 26/2011. (V. 27.) NEFMI rendelethez A Nemzeti Tankönyvkiadó kerettanterve, oktatási programja a középfokú nevelés-oktatás 9–12. évfolyama számára. *Magyar Közlöny* 2011/ 56.

Felhasznált honlapok:

(1) <http://www.ofi.hu/hirek-aktualitasok/uj-nat-rol> (2014. október 25.)

2. Mellékletek

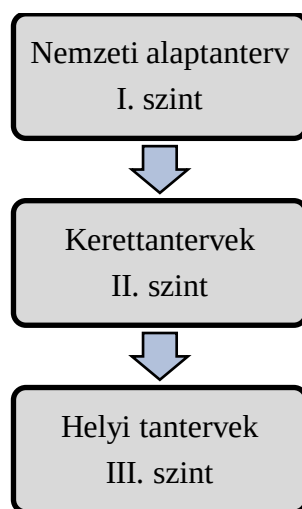
1. melléklet: A földrajz óraszámainak változása 1950 és 1978 között

(Forrás: Probáld 1999 adatai alapján)

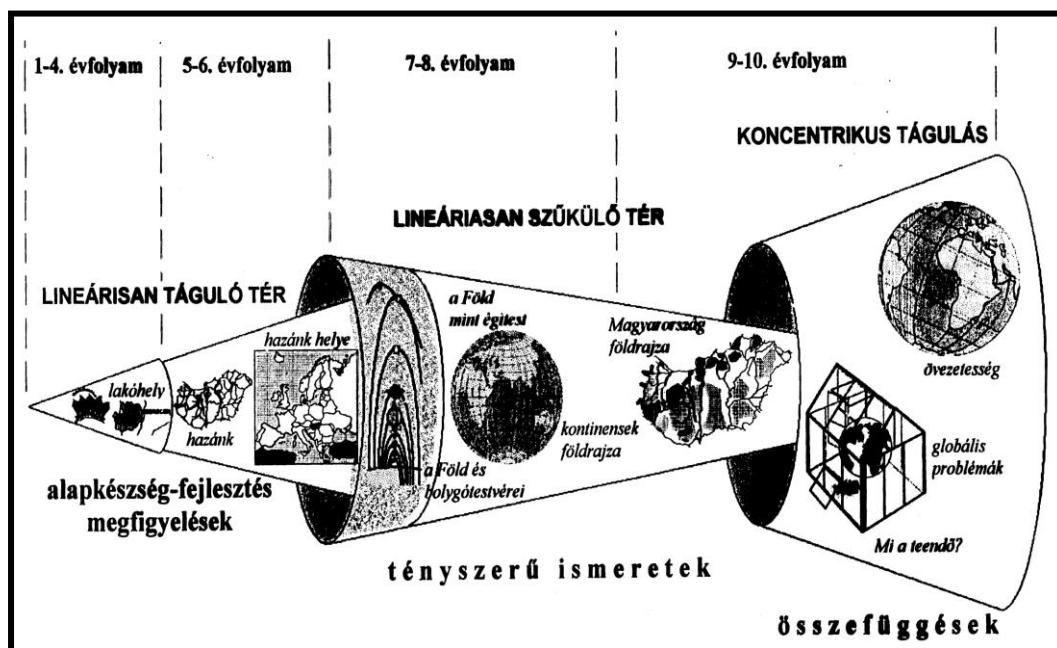
A tanterv bevezetésének éve	Az általános iskolai óraszámok/hét						Gimnáziumi óraszámok/hét				
	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	Összes	I.	II.	III.	IV.	Összes
1950.	3	4	4	3	-	14	3	3	3	-	9
1956.	2	2	3	2	2	11	2	3	2	-	7
1962.	Ki.	2	2	2	2	8	2	3	-	-	5
1965.	Ki.	2	2	2	2	8	2	2	2	-	6
1978.	Ki.	Ki.	2	2	2	6	3	2	-	-	5

2. melléklet: A háromszintű szabályozási rendszer

(Forrás: Saját szerkesztés)

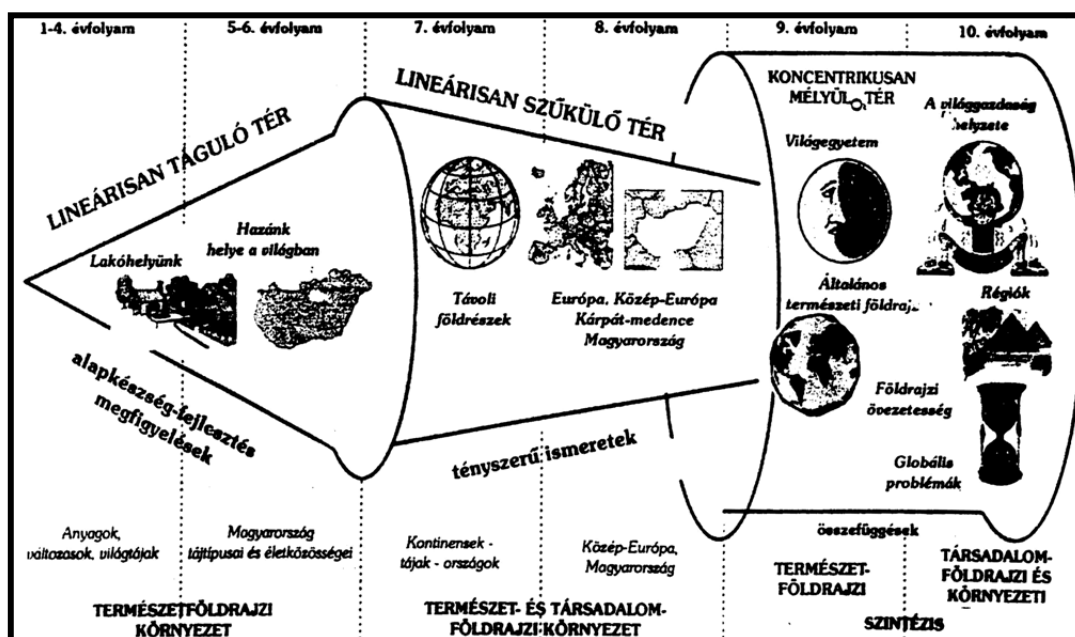
3. melléklet: A térszemlélet fejlesztésének logikája az 1995-ös Nemzeti alaptanterv szerint
(Forrás: Makádi 2005)

4. melléklet: A műveltségi területekre fordítható időkeret a Nat-2003 alapján
(Forrás: Nat 2003 adatai alapján saját szerkesztés)

Műveltségi területek	1-4.	5-6.	7-8.	9-10.	11-12.
Magyar nyelv és irodalom	32-42.	17-24.	10-15.	10-15.	10
Élő idegen nyelv	2-6.	12-20.	12-20.	12-20.	13
Matematika	17-23.	15-20.	10-15.	10-15.	10
Ember és társadalom	4-8.	4-8.	10-15.	10-15.	9
Ember a természetben	4-8.	7-11.	15-20.	15-20.	10
Földünk – környezetünk	-	4-8.	4-8.	4-8.	-
Művészetek	10-18.	12-16.	8-15.	9-15.	5
Informatika	2-5.	4-8.	6-10.	6-10.	5
Életvitel és gyakorlati ismeretek	4-8.	4-9.	5-10.	5-10.	-
Testnevelés és sport	15-20.	11-15.	10-15.	9-15.	8

5. melléklet: A térszemlélet fejlesztésének logikája a 2003-as kerettantervek szerint
(Forrás: Makádi 2005)

6. melléklet: A műveltségi területekre fordítható időkeret a 2012-es Nat alapján
(Forrás: Nat 2012 adatai alapján saját szerkesztés)

Műveltségi területek	1-4.	5-6.	7-8.	9-10.	11-12.
Magyar nyelv és irodalom	27-40	15-22	10-15	10-15	10
Idegen nyelv	2-6	10-18	10-15	12-20	13
Matematika	13-20	13-18	10-15	10-15	10
Ember és társadalom	4-8	6-10	10-15	8-15	10
Ember a természetben	4-8	6-10	15-20	15-20	10
Földünk – környezetünk	-	2-4	4-8	5-8	-
Művészetek	14-20	10-16	8-15	8-15	6
Informatika	2-5	4-8	4-8	4-8	4
Életvitel és gyakorlat	4-8	4-10	4-10	4-8	-
Testnevelés és sport	20-25	20-25	15-20	14-20	15

7. melléklet: Az érettségi vizsga felépítése földrajzból

(Forrás: Saját szerkesztés)

Szintek	Középszint		Emelt szint	
A vizsga részei	Írásbeli	Szóbeli	Írásbeli	Szóbeli
Idő	120 perc	15 perc	240 perc	20 perc
Pont	100	50	100	50
Segédeszközök	I. Topográfiai rész: nincs II. Egyéb feladatok: Középiskolai földrajzi atlasz	Középiskolai földrajzi atlasz	nincs	Középiskolai földrajzi atlasz

8. melléklet: A regionális gazdaságföldrajzi ismeretek iránti igény és a hasznosság

(Forrás: Adatfelvétel 2012 alapján)

	Regionális gazdaságföldrajz				Total
	Nem válaszolt	Többet	Kevesebbet	Megfelelő	
Regionális gazdf.(hasznos) Nem	2	26	28	39	95
Igen	1	72	17	67	157
Total	3	98	45	106	252

9. melléklet A közbürook földrajza iránti igény és a hasznosság

(Forrás: Adatfelvétel 2012 alapján)

		Közbürook földrajza				Total
		Nem választott	Többet	Kevesebbet	Megfelelő	
Közbürook (hasznos)	Nem	5	3	94	124	226
	Igen	0	6	2	18	26
Total		5	9	96	142	252

10. melléklet: A belső tartalmak aránya 2003-as kerettantervben

(Forrás: Nemzeti Tankönyvkiadó kerettanterve 2011 alapján saját szerkesztés)

Évfolyam	Témakör	Óraszám	%	Szakterület	Összesen	%
9.	Helyünk a világegyetemben	6	4,17	Általános természet-földrajz	60	41,67
	Tájékozódás a földi térben	5	3,47			
	A közbürook földrajza	11	7,64			
	A légkör földrajza	10	6,94			
	A vízbürook földrajza	9	6,25			
	A földfelszín formakincse	9	6,25			
	A földrajzi övezetesség	10	6,94			
10.	Népességföldrajzi folyamatok	6	4,17	Általános társadalom-földrajz	45	31,25
	Településföldrajzi folyamatok	6	4,17			
	A gazdasági élet szerkezetének jellemzői	10	6,94			
	A világgazdaság a XXI. század lején	13	9,03			
	Globális környezeti problémák	10	6,94			
	A világgazdaságban különböző szerepet betöltő régiók, országcsoporthok és országok	23	15,97			
	Hazánk társadalmi-gazdasági életének jellemzői a XXI. század elején	16	11,11	Regionális földrajz	39	27,08
	Összesen	144	100,00		144	100,00

11. melléklet: A belső tartalmak aránya 2012-es gimnáziumi kerettanterv szerint
(Forrás: A Nemzeti Tankönyvkiadó tanmenetjavaslatai 2013 alapján saját szerkesztés)

Évfolyam	Témakör	Óraszám	%	Szakterület	Összesen	%
9.	A Föld és bolygótestvérei	9	6,43	Általános természet-földrajz	61	43,58
	Tájékozódás a földi térben és időben	6	4,29			
	A közbürokok földrajza	14	10,00			
	A légkör földrajza	10	7,14			
	A vízbürokok földrajza	10	7,14			
	A talaj földrajza	1	0,71			
	A földrajzi övezetesség	11	7,87			
10.	Az ember szerepe a társadalmi gazdasági folyamatokban	7	5,00	Általános társadalom-földrajz	22	15,71
	Jövönk sorskérdései	7	5,00			
	Világgazdaság a 21. század elején	8	5,71	Regionális földrajz	57	40,71
	Európa regionális földrajza	24	17,14			
	Hazánk földrajza	12	8,57			
	Távoli országok földrajza	21	15,00			
	Összesen	140	100,00		140	100,00

12. melléklet: A világgazdasági ismeretek megjelenése a 2003-as gimnáziumi kerettanterv szerint
(Forrás: Nemzeti Tankönyvkiadó tanmenetjavaslata 2011 alapján saját szerkesztés)

Témakör	Lecke	Óraszám*	Fogalmak	Fogalom/óra
A gazdasági élet szerkezetének jellemzői	A gazdasági élet szerkezete	8	45	5,8
	Mezőgazdaság			
	Ipar			
	Szolgáltatás			
A világgazdaság a XXI. század elején	A gazdasági fejlettség	11	65	
	A piacgazdaság jellemzői			
	A világgazdaság meghatározó tényezői: integrációk, transznacionális vállalatok			
	A pénz-és tőkeáramlás jellemzői			
	A globális világgazdaság sajátos vonásai			
Összesen		19	110	

* Összefoglalás és témazáró nélkül

13. melléklet: A világgazdasági ismeretek megjelenése a 2012-as kerettantervben
(Forrás: Nemzeti Tankönyvkiadó tanmenetjavaslata 2013 alapján saját szerkesztés)

Témakör	Lecke	Óraszám*	Fogalmak (db)	Fogalom/óra
Világgazdaság a 21. század elején	A világgazdaság építőkövei, az államok	6	19	18,8
	Gazdasági és foglalkozási szerkezet		17	
	Nyertesek és vesztesek a világgazdaságban		28	
	A multik és a globalizáció		14	
	Mindennapi pénzügyeink - a pénzről másképp		15	
	A pénz mozgatja a világot?		20	
Összesen		6	113	

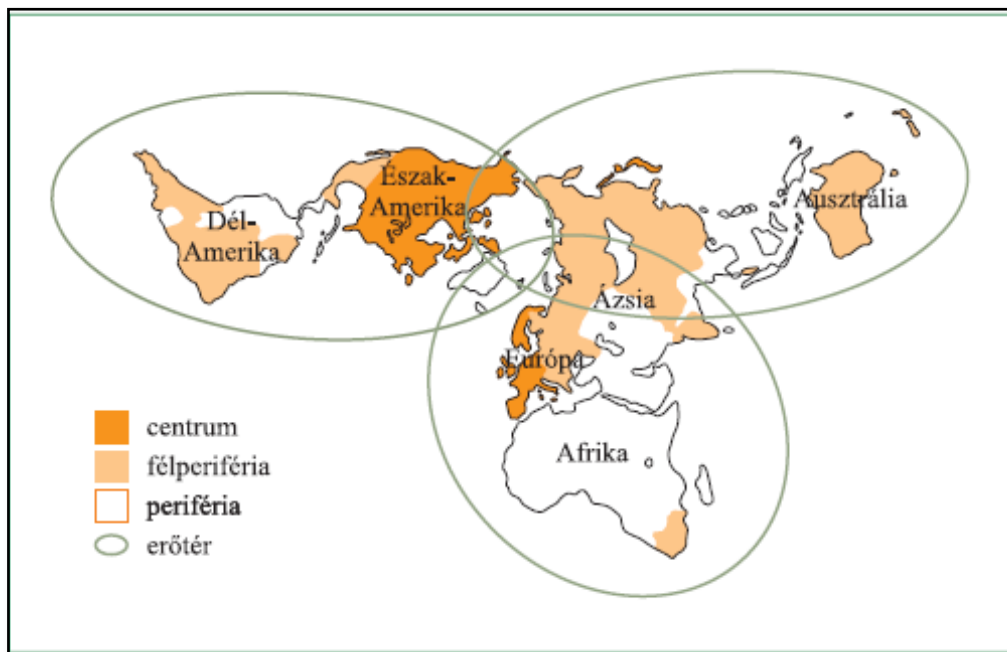
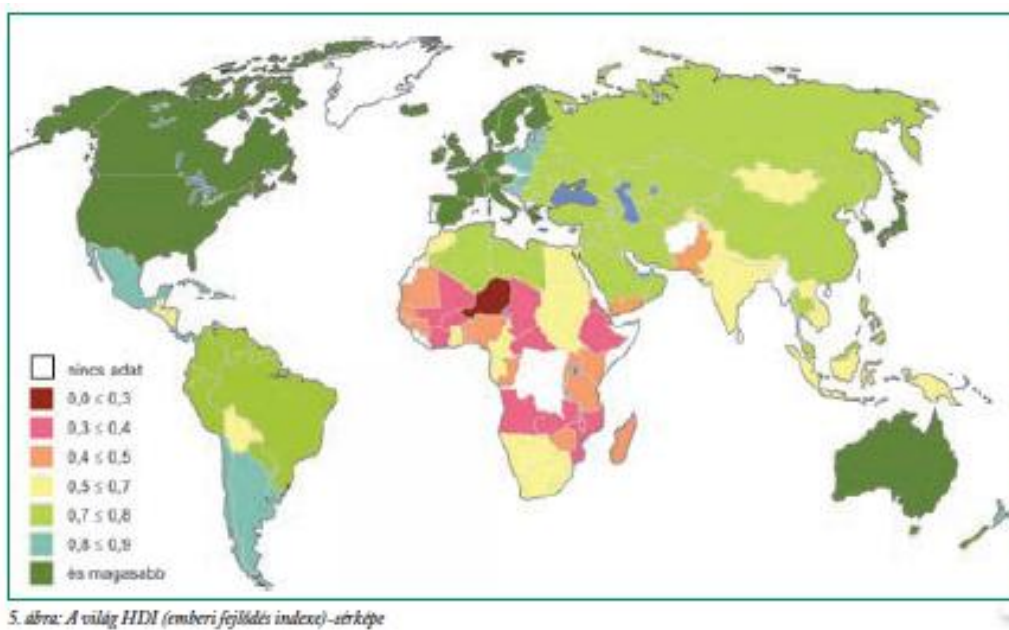
* Összefoglalás és témazáró nélkül

14. melléklet: A világgazdasági témakör megjelenése az érettségi követelményrendszerben
(Forrás: Érettségi követelmény 2002 alapján saját szerkesztés)

Lecke	Tartalmak	Középszint	Emelt szint
A világgazdaság építőkövei, az államok	állam szerepe a piacgazdaságban	X	
	gazdasági fejlettség mutatói	X	
	integrációk		X
Gazdasági és foglalkozási szerkezet	gazdasági szektorok	X	
	foglalkoztatási szerkezet, átrétegződés	X	
Nyertesek és vesztesek a világgazdaságban	világkereskedelem	X	
	centrum, periféria térségek	X	
	adósságválság		X
A multik és globalizáció	TNC-k kialakulása, típusai	X	
	globalizáció	X	
Mindennapi pénzügyeink - a pénzről másképp	pénz	X	
	valuta, deviza	X	
	infláció	X	
	értékpapírok típusai	X	
A pénz mozgatja a világot?	tőke		X
	működőtőke		X
	tőzsde	X	
	Nemzetközi Valutaalap, Világbank		X
	OECD		X

15. melléklet: Példák térképvázlatra a 10. osztályos tankönyvből I.

(Forrás: Probáld – Útőné 2013)

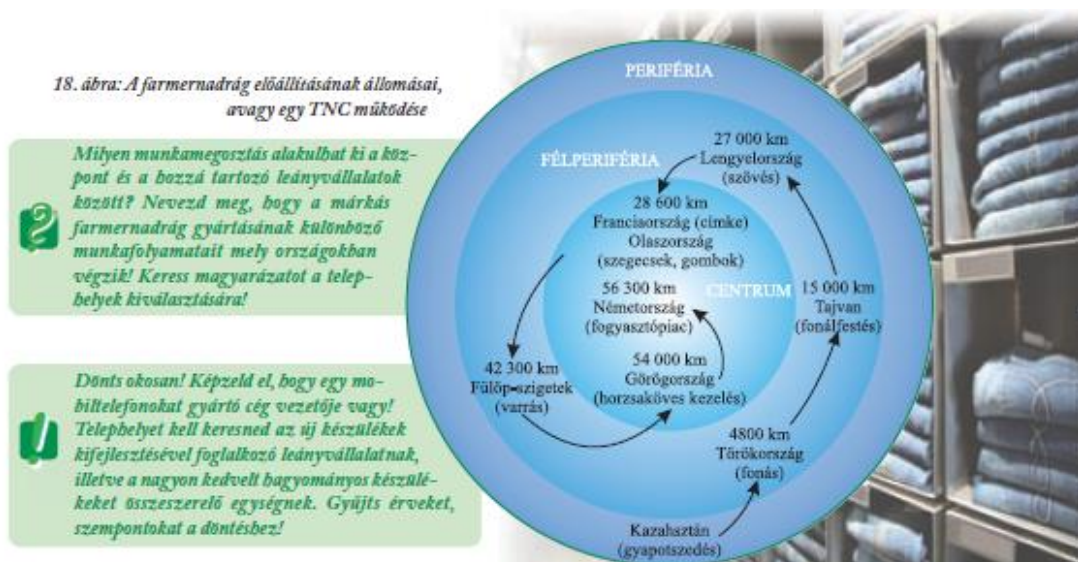

16. melléklet: Példa táblázatra a 10. osztályos tankönyvből
(Forrás: Probáld – Ütőné 2013)

A tíz legnagyobb multi (2012)

Társaság	Fő tevékenység	Árbevétel (milliárd USD)	Alkalmazottak száma (ezer fő)
ExxonMobil Exxon Mobil (amerikai)	Olaj- és gázipar	482	77
 Royal Dutch Shell (britt-holland)	Olaj- és gázipar	481	90
WAL-MART Walmart (amerikai)	Kiskereskedelem (áruházlánc)	469	2200
 Sinopec (kínai)	Olaj- és gázipar	441	400
 BP (britt)	Olaj- és gázipar	388	83
 China Nat. Petrol (kínai)	Olaj- és gázipar	378	464
 Saudi Aramco (szaúd-arábiai)	Olaj- és gázipar	356	54
 Vitol (amerikai-svájci)	Szállításszervezés	297	3
 State Grid China (kínai)	Áramszolgáltatás	266	1564
 Chevron (amerikai)	Olaj- és gázipar	254	61

17. melléklet: Példa ábrára a 10. osztályos tankönyvből
(Forrás: Probáld – Ütőné 2013)

18. melléklet: Példák fogalmakra és feladatokra a 10. osztályos tankönyvből

(Forrás: Probáld – Ütőné 2013)

ALAPFOGALMAK

transznacionális vállalat (multi, TNC), leányvállalat, intrafirm kereskedelem, fúzió, kartell, vertikális termelési integráció, komplex integráció, kiszervezés, világtermékek, globalizáció, liberalizáció, szubvenció, Világkereskedelmi Szervezet (WTO), nemzetközi verseny

GONDOLKOZZ ÉS VÁLASZOLJ!

1. Mi jellemzi a TNC-k működését?
2. Szembesítsd az érveket és ellenérveket: Milyen előnyei és hátrányai vannak egy-egy ország szempontjából a multik letelepedésének?
3. Milyen jeleit tapasztalod a globalizációnak közvetlen környezetedben, mindennapi életedben?
4. Mit tehet egy kormány, hogy az adott ország ki tudja használni a globalizációból származó előnyös lehetőségeket?

SEGÍT AZ INTERNET!

1. Hasonlítsd össze a legnagyobb TNC-k évi forgalmát hazánk és a szomszédos országok nemzeti jövedelmével! A hiányzó adatokat keresd meg a világhálón!
2. Az internet és az atlasz térképe alapján vizsgáld meg, mely országokban tömörülnek a TNC-k döntéshozó központjai! Foglald össze a tapasztalataidat!

Valutaváltó

Kövessétek nyomon a forint, az euró, az amerikai dollár, a svájci frank, az angol font és a japán jen árfolyamának alakulását egy héten keresztül! Készítsetek összehasonlító táblázatot vagy diagramot az árfolyam alakulásáról!

Mi történt a forinttal ebben az időszakban a többi valutához képest? Mikor volt érdemes valutát vásárolni, és mikor lehetett a legnagyobb nyereséggel eladni?

Légy tőzsdei szakértő!

Kövessétek nyomon két héten keresztül a legfontosabb hazai részvények forgalmának és árfolyamának alakulását! Készítsetek diagramokat az adatok alapján! Keressetek magyarázatokat az esetleges árfolyamváltozásokra!

19. melléklet: A tanári kérdőív

Kérdőív a földrajzi tananyag átalakulásáról

Jász Erzsébetnek hívnak, a Debreceni Egyetem földrajz-történelem tanár szakos (III. MSc) hallgatója vagyok. Egy Tudományos Diákköri Dolgozat keretében a földrajz oktatás helyzetét, azon belül a tartalmi átalakulásokat vizsgálom, amelyhez véleményével a segítségét szeretném kérni. Az alábbi állítások a legújabb kerettantervekre, az azokban jelölt tartalmi változásokra, illetve a 10. osztályos tananyag jelenlegi összetételére vonatkoznak. Kérem, egy hatfokú skála segítségével legyen szíves meghatározni, hogy mennyire ért egyet az alábbi állításokkal! Amennyiben nem ismeri teljes mértékben a 2012-es kerettanterveket, a válaszadást a tankönyvre és a tanmenetekre hagyatkozva is meg tudja valósítani. A kitöltés önkéntes és anonim módon történik, a kérdések rövidek, a kitöltés tényleg csak néhány percet vesz igénybe.

Előre is hálásan köszönöm, hogy válaszaival hozzájárul a dolgozatom elkészítéséhez!

*Kötelező

1. Jól ismerem a 2012-es földrajzi kerettanterveket. *

	1	2	3	4	5	6	
egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben
2. A tantervben megjelölt tartalmak korszerűek, modernek. *

	1	2	3	4	5	6	
egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben
3. A belső tartalmak eltolódtak az általános természetföldrajz irányába. *

	1	2	3	4	5	6	
egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben
4. A belső tartalmak eltolódtak az általános társadalomföldrajz irányába. *

	1	2	3	4	5	6	
egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben
5. A belső tartalmak eltolódtak a regionális földrajz irányába. *

	1	2	3	4	5	6	
egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben
6. A belső aránybeli változások az előző tantervekhez képest visszalépést jelentenek. *

	1	2	3	4	5	6	
egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben
7. A 10. osztályos tananyag megtanításához elegendő a rendelkezésre álló óraszám. *

	1	2	3	4	5	6	
egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben
8. Az általános társadalomföldrajzon belül a világgazdaság témaköre összezsúfolódott. *

	1	2	3	4	5	6	
egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben
9. A világgazdaság témakörét ugyanolyan sikeresen sajátították el a diákok, mint az előző években. *

	1	2	3	4	5	6	
egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben
10. A 10. osztályos tananyag esetében lehetőség van a tanórákon a tananyag diákokkal történő megbeszélésére. *

	1	2	3	4	5	6	
egyáltalán nem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	teljes mértékben

11. A 10. osztályos tananyag esetében ugyanúgy sikerül megvalósítani a tananyag elmélyítését, megszilárdítását, mint az előző években. *

1 2 3 4 5 6

egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben

12. A 10. osztályos tananyag ekkora mennyisége mellett nincs idő a folyamatok, összefüggések feltárására. *

1 2 3 4 5 6

egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben

13. A 10. osztályos tananyag esetében már most elcsúsztam a tanmenethez képest. *

1 2 3 4 5 6

egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben

14. A 10. osztályos tananyag nagy mennyisége a folyamatok megértésének a rovására megy. *

1 2 3 4 5 6

egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben

15. A regionális tartalmak esetében az országok sajátosságain keresztül sikerül eljutni a világot meghatározó globális folyamatok megértéséhez, az összefüggések, kölcsönhatások feltárásához. *

1 2 3 4 5 6

egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben

16. Az általános társadalomföldrajzi témakör csökkenése, összezsúfolódása a földrajz számára további pozícióvesztést fog eredményezni. *

1 2 3 4 5 6

egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben

17. Jelenleg megvalósul a földrajz esetében a tematikus és a regionális megközelítés egyensúlyának a helyreállítása. *

1 2 3 4 5 6

egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben

18. Szeretném, ha a jövőben az általános természetföldrajzi tananyag aránya növekedne. *

1 2 3 4 5 6

egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben

19. Szeretném, ha a jövőben az általános társadalom földrajzi tananyag aránya növekedne. *

1 2 3 4 5 6

egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben

20. Szeretném, ha a jövőben a regionális földrajzi tartalmak aránya növekedne. *

1 2 3 4 5 6

egyáltalán nem ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ ☐ teljes mértékben

21. Vannak-e olyan észrevételei a földrajz oktatásával, a tantervekkel, a tananyaggal, az óraszámokkal stb. kapcsolatban, amelyeket szívesen megosztana?
Ha vannak, kérem, írja be a rubrikába, amennyiben nincs, hagyja üresen!

20. melléklet: A tanári kérdőív állításaira adott válaszok átlaga

(Forrás: Adatfelvétel 2014 alapján saját szerkesztés)

Sorszám	Állítás	Átlag
1.	Jól ismerem a 2012-es földrajzi kerettanterveket.	4,73
2.	A tantervben megjelölt tartalmak korszerűek, modernek.	4,04
3.	A belső tartalmak eltolódtak az általános természetföldrajz irányába.	3,12
4.	A belső tartalmak eltolódtak a regionális földrajz irányába.	3,69
5.	A belső tartalmak eltolódtak az általános társadalomföldrajz irányába.	3,00
6.	A belső aránybeli változások az előző tantervekhez képest visszalépést jelentenek.	3,73
7.	A 10. osztályos tananyag megtanításához elegendő a rendelkezésre álló óraszám.	1,92
8.	Az általános társadalomföldrajzon belül a világgazdaság témaköre összezsúfolódott.	4,46
9.	A világgazdaság témakörét ugyanolyan sikeresen sajátították el a diákok, mint az előző években.	3,23
10.	A 10. osztályos tananyag esetében lehetőség van a tanórákon a tananyag diákokkal történő megbeszélésére.	2,65
11.	A 10. osztályos tananyag esetében ugyanúgy sikerül megvalósítani a tananyag elmélyítését, megszilárdítását, mint az előző években.	2,81
12.	A 10. osztályos tananyag ekkora mennyisége mellett nincs idő a folyamatok, összefüggések feltárására.	4,38
13.	A regionális tartalmak esetében az országok sajátosságain keresztül sikerül eljutni a világot meghatározó globális folyamatok megértéséhez, az összefüggések, kölcsönhatások feltárásához.	3,27
14.	Az általános társadalomföldrajzi témakör csökkenése, összezsúfolódása a földrajz számára további pozícióvesztést fog eredményezni.	4,54
15.	Jelenleg megvalósul a földrajz esetében a tematikus és a regionális megközelítés egyensúlyának a helyreállítása.	2,81
16.	A 10. osztályos tananyag esetében már most elcsúsztam a tanmenethez képest.	3,54
17.	A 10. osztályos tananyag nagy mennyisége a folyamatok megértésének a rovására megy.	4,42
18.	Szeretném, ha a jövőben az általános természetföldrajzi tananyag aránya növekedne.	3,19
19.	Szeretném, ha a jövőben az általános társadalom földrajzi tananyag aránya növekedne.	4,19
20.	Szeretném, ha a jövőben a regionális földrajzi tartalmak aránya növekedne.	2,88

3. Mellékletek jegyzéke

1.	melléklet: A földrajz óraszámainak változása 1950 és 1978 között	4
2.	melléklet: A háromszintű szabályozási rendszer	4
3.	melléklet: A térszemlélet fejlesztésének logikája az 1995-ös Nemzeti alaptanterv szerint	5
4.	melléklet: A műveltségi területekre fordítható időkeret a Nat-2003 alapján.....	5
5.	melléklet: A térszemlélet fejlesztésének logikája a 2003-as kerettantervek szerint	6
6.	melléklet: A műveltségi területekre fordítható időkeret a 2012-es Nat alapján	6
7.	melléklet: Az érettségi vizsga felépítése földrajzból	7
8.	melléklet: A regionális gazdaságföldrajzi ismeretek iránti igény és a hasznosság	7
9.	melléklet: A közetburok földrajza iránti igény és a hasznosság	8
10.	melléklet: A belső tartalmak aránya 2003-as kerettantervben	8
11.	melléklet: A belső tartalmak aránya 2012-es gimnáziumi kerettanterv szerint	9
12.	melléklet: A világgazdasági ismeretek megjelenése a 2003-as gimnáziumi kerettanterv szerint.	9
13.	melléklet: A világgazdasági ismeretek megjelenése a 2012-es kerettantervben.....	10
14.	melléklet: A világgazdasági témakör megjelenése az érettségi követelményrendszerben	10
15.	melléklet: Példák térképvázlatra a 10. osztályos tankönyvből I.	11
16.	melléklet: Példa táblázatra a 10. osztályos tankönyvből	12
17.	melléklet: Példa ábrára a 10. osztályos tankönyvből	12
18.	melléklet: Példák fogalmakra és feladatokra a 10. osztályos tankönyvből	13
19.	melléklet: A tanári kérdőív.....	13
20.	melléklet: A tanári kérdőív állításaira adott válaszok átlaga.....	16